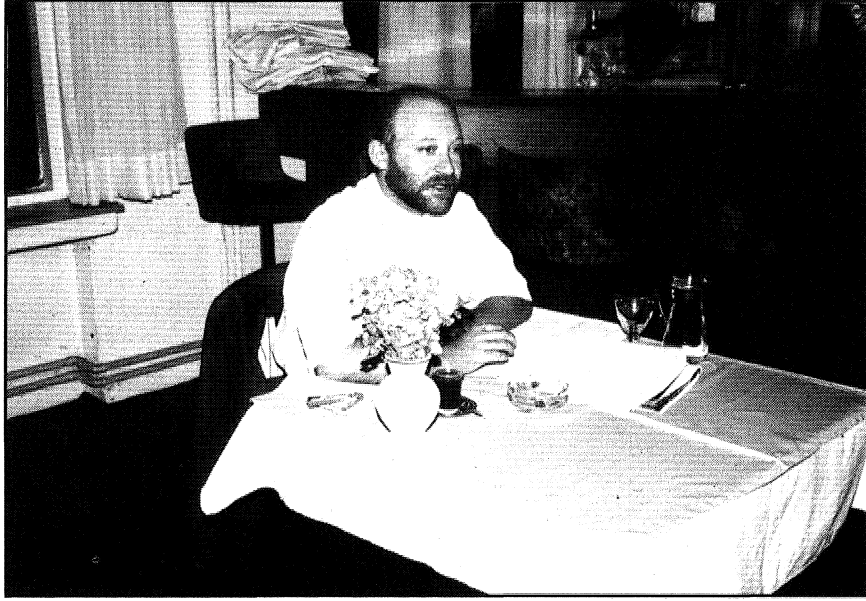

SÖYLEŞİ

İNSAN
HAKLARI

27 Haziran 1992 tarihinde odamız lokalinde yapılan İnsan Hakları konulu söyleşiye konuşmacı olarak Hasan UYSAL katılmıştır.

Bugün insan hakları konusunda ülkemizde gözlenen çabalar cılız ve yüzeyseldir.

En temel haklardan birisi olan yaşam hakkının gaspedildiği bir ülkedeyiz.

İnfazların, kaybolmaların, işkence ve cezaevlerinde insanlık dışı uygulamaların, sokaklarda kana kan intikam diye haykıran devlet görevlilerinin süregeldiği, insan haklarını saçma bulan bir Cumhurbaşkanının yetkilerinin hala elinde tutulduğu bir ülkeye sahibiz,

Türkiye Cumhuriyetimin 10 ilinde T.C. yasalarından farklı, neye ve kime göre görev yaptığı belirlenemeyen Kontraçerilla 6 yıldır yönetimde varlığını koruyor.

«Siyasi, sosyal ve kültürel hak» lan gündeme bile getiriyor.

Bugün gündemde anayasa değişikliği var, bununla birlikte Cumhurbaşkanının değiştirilmesi gerekiyor. Refah Partisi Cumhurbaşkanlığına kendi içinden bir aday olmasını istediği

için diğer koşullarda Özal'm Cumhurbaşkanlığı onaylaması nedeniyle bu değişiklik gerçekleşmiyor.

Anayasada yapılması istenen 20 değişim buânarak 8'e düştü. Bu arada 2 önemli yasa hazırlandı, İşkencenin önüne geçilmesi için yasal olarak gereken düzenleme gündeme getirildi, 6 Ocak'ta Çağdaş Hukukçular Derneği, Barolar Birliği temsilcileri, İnsan Hakları Derneği, avukat Çelenk tarafından bir yasa hazırlandı.

DYP'liler bu tasarıya şiddetle karşı çıktılar ve Bakanlar Kurulu'na verilen bu yasa çıkarılmadı. Daha sonra alt komisyona gidildi ve Seyfi Oktay'ın çabalarıyla Mecliste bu yasa çıkarıldı,

Gözaltı süresinin kısaltılması için Seyfi Oktay'ın hazırladığı tasarı, Yaşar Topçu tarafından yeniden değiştirildi.

İşkence için Adli Zabita Yasası'nın çıkarılması için çabalar sürüyor. Bu yasa ile suçluların direk adli zabıtaya devredilmesi sağlanmaya çalışılıyor.

Bay-Pass Yasası ise tüm muhalefete rağmen Meclis'ten geçirildi. Örneğin I. Ağız Ceza Mahkemesi'nde hakim ve savcılar mafya ile ilgili davalara bakar ve nedense hiç bir mafya üyesi burada ceza almamıştır, Horzum olayı gibi.

İkinci önemli gelişme, İnsan Hakları Bakanlığı'nın Kurulması, Oysa insan haklarının anlamı, devletin yaptığı ihlallere karşı sağlanmaya çalışılan haklardır. Bu nedenle insan hakları, devlete bağımlı bir örgütlenme olamaz,

İnsan Hakları Bakanlığı geçici bir bakanlıktır. Bu geçici bakanlığa muhalefetten bir bakanın fetrişmesi gerekir, Aslıolan insan hakkının bağımsız kuruluşlarca savunulmasıdır.

Ülkenin ekonomisine gelince; önce şunu bilmek gerekir, bir ülkede ne kadar gelişmişlik varsa o kadar demokrasi ve insan hakları vardır. Şu an ülkenin ekonomik durumu çok kötü, dış borçlar toplam 60 milyarı aşmış, 8,5 milyar dolar faiz ödemek zorunluluğunda.

Bütçenin % 50'smden fazlası iç ve dış borç ödemelerine ayrılmış, Ekonomi çözümsüz, 40 milyon kişi yatıyor. 20 milyon çalışıyor. Bu 20 milyonun, 10 milyonu ise tarımsal nüfustur. Bu 10 milyon, tüm Avrupa ülkelerinin toplam tarım nüfusuna eşit, Sanayi işçisinin toplam sayısı ise sadece 2 milyon.

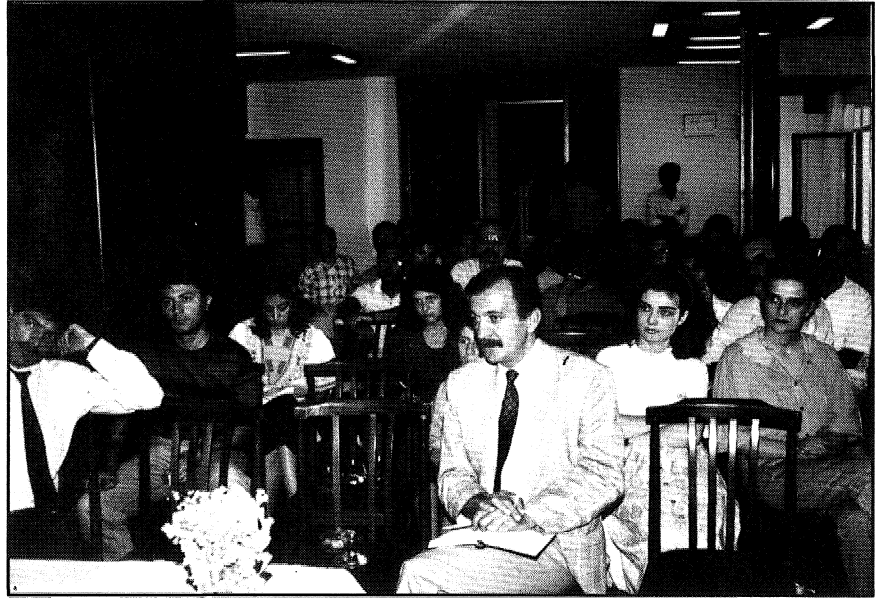
Sonuç umutsuz, sermaye birikimi yok, yatırım yapılamıyor, yatırım yapılamayınca üretim yapılamıyor, üretim yapılamayınca büyüme olmuyor.

Üreme oranımızsa % 2,5'tur ki, bu çok yüksek bir rakamdır, Yani bugünkü koşulda bile yaşamak için üretim ve tüketim % 2,5'lük bir artış sağlamalıdır.

Örneğin İstanbul gibi bir şehirde asayişin sağlanması için tam donanımlı, 50,000 asayiş görevlisi gerekmektedir. Oysa bugün İstanbul'da 5000 polis var, 20001 masa başında, diğer 6.000 polisle ise asayiş sağlanamaz.

Polisin suçlulara karşı daha ılımlı davranması için daha eğitilmiş olması, daha iyi koşullarda yaşamaları gerekir. Buna da bütçemiz yeterli değildir.

Soru: İnsan haklarının ekonomi ile ilişkisini ortaya koydunuz. Bunlar hükümetin yapması gerekenler. Halk açısından yaklaşılırsa ne yapmalı?

H.U. - Herşey örgütlenmeden geçiyor, Hakların ihlalini önlemek için, daha sonra gaspedilen hakların alımı için, daha sonra da bunların genişletilmesi için örgütlenmek gerekir.

Soru: Örgütlenmede devlet vesayeti konusunda ne düşünüyorsunuz?

H.U. - Burada da ekonomik koşullar herşeyi belirliyor, Örneğin; bu partiler ve seçim yasasıyla seçimlere girebilmek için en az 1 milyar lirayı sokağa atacaksınız, artık gerisini siz tahmin edin,

Soru: İnsan haklarında mutlak eşitlikçi mi olacağız?

H.U. - İnsan haklarını kendilerine tanıdıktan sonra, insanların örgütlülük/ yaşam haklarını kısıtlıyorsa bu hakların buna göre tanınması gerekir.

Yığın örgütleri ile DKÖ'ler arasında farklılık vardır. Çünkü yığın örgütlerine herkes gelebilirken, DKÖ'lere ideolojik birliği olanlar gidebilir.

Soru: Çevre hakkı konusunda ne düşünüyorsunuz? Anayasada bu konu ne derece gündemde?

H.U. - Bu konuda bir komisyonumuz ve bir tasarımız var. Fakat biz 2 yıl önce böyle bir tasarıyı gündeme getirdiğiniz için alay konusu edilmeye çalışılmıştık, Şimdi yeniden II. Kuşak hakları gündeme getirmek bizi marjinal duruma getirecektir. Biz yine de bu konuda çaba gösteriyoruz. Cezalar para cezası vs, olabilir.

Şu anda çok daha önemli sorunlar var. Örneğin. G, Doğu

olayları. Haberleşme olayları, bilgi kaynaklarımız çok cılız ve yanlış bilgi aktarılabilir, Gözlem ve yorum yapamıyoruz.

Soru: Çekiç Güç'e karşı SHP neden tavir alamadı?

H.U. - İktidar olduğunuzda etrafınız çevriliyor ve tek yanlı bilgilendiriliyorsunuz. Böylece de tek yanlı düşünmeye zorlanıyorsunuz.

Soru: SHP il örgütlerinden haber almak mümkün mü?

H.U. - İl örgütlerinde gerçekten çalışabilecek, eğitim düzeyi yüksek kimseler az sayıda, Ekipleşme, teşkilatlanma var il örgütlenmelerinde, Bunların nedeni, hemşehrilik ilişkilerinin geçerli olmasıdır. Sağlıksız ve antidemokratik bir yapı partiyi işgal etmiş durumda,

SHP içinde koalisyon çatlaması korkusuyla yeterli tavir alınmıyor. Buradaki korkunun nedeni ise MÇP'nin meydana çıkmasıdır.

Soru: Yargısız infazlar konusunda Mecliste neler yapıldı?

H.U. - T.C.'inde son 67 yılda 14 Nisan 1924'de ilk idamla başlayarak toplam 423 kişi asıldı.

Bu diğer ülkelerle karşılaştırıldığında korkunç bir rakam. Bugün pek çok Avrupa ülkesinde idam cezası kaldırılmıştır, Yargısız infazların ve idam cezalarının kaldırılması halkın örgütlülüğünden geçer, •